

בדין קידוש ידיו ורגליו

כ"ט: - ל. הרב שגיב אלטמן

א

שנינו ביומא ריש פרק שלישי (כ"ח.): "זה הכלל היה במקדש כל המיסך את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קיור". ופרש"י [ד"ה קידוש ידיים ורגלים] 'מן הכיור'. ור"ל לכאורה דאינה רחיצה בעלמא אלא מטיל מים טעון קידוש ידיים ורגלים ממש, ככהן בתחילת עבודתו.

וכן נראה בד' הרמב"ם הלכות ביאת המקדש פ"ה ה"ג שכתב: 'אין הכהן צריך לקדש בין כל עבודה ועבודה אלא פעם א' מקדש בבוקר ועובד והולך כל היום כולו וכל הלילה, והוא שלא יצא מן המקדש ולא ישן ולא יטיל מים ולא יסיח דעתו. ואם עשה א' מארבעתן צריך לחזור ולקדש'.

ובסוף הלכה ה' כתב: 'ואם לא טבל ולא קידש ועבד, הואיל ולא הסיח דעתו ולא הסיך רגליו ולא הטיל מים עבודתו כשירה' עכ"ל. הרי שבהיסח הדעת או בהטלת מים ולא קידש ידיו ורגליו עבודתו פסולה [ודין מסיך רגליו לענין קיור יבואר לקמן בס"ד]. וכן כ' בכס"מ [ה"ג ד"ה ואם עשה וכו']: 'כלומר ואם לא קידש ועבד עבודתו פסולה חוץ מהיוצא מהמקדש כדבסמוך' עכ"ל. ואם כן מטיל מים טעון קיור מדאורייתא ולעיכובא כדין קיור בתחילת היום.

והנה הגמ' שם [כ"ט:] הקשתה גבי דין זה, בשלמא רגלים משום ניצוצות אלא ידים מאי טעמא. ותירצה: 'אמר רבי אבא זאת אומרת מצוה לשפשף וכו' ופרש"י [ד"ה מצוה

לשפשף]: 'בידו ניצוצות של מי רגלים הנתזין על רגליו שלא יצא בהן חוץ ונראה ככרות שופכה וכו'. ולכאורה מבואר בזה שהגדר המחייב בקידוש ידיים ורגליים במטיל מים הוא מה שנתלכלכו במי רגלים ולולא שהיו מתלכלכים אין טעם לחייב בהם קידוש. ואפילו כשנתלכלכו רגליו לא היינו מחייבים קידוש ידיו אם לא שנתלכלכו גם הם במי רגלים. וצריך לומר לפי"ז שעצם טינוף ידיו ורגליו מפקיע מהם את הקידוש שעשה בהם ומזקיקים קידוש מחדש. ומה שלא נטנף לא צריך קידוש מחדש. ועניין זה שטינוף הידיים והרגלים כשלעצמו מועיל לבטל את הקידוש שעשה ומטעינו קיור מחדש מילתא דמיסתברא הוא, שכן עולה מדין הסח הדעת שגם הוא מצריכו קיור כנ"ל כד' הרמב"ם, וכמוש"כ המנחת חינוך במצוה ק"ו [סק"ד] וז"ל: 'פשוט דאם נגע באיזה מקום מטונף או בבשרו וכו' ודאי צריך קידוש וחייב מיתה ומחלל עבודה בלא קידוש מכל שכן דהסיח דעתו, וזה פשוט' עכ"ל. ויעו"ש בכל דבריו. וכוונתו דעניין הסח הדעת הפוסל בקיור הוא משמירת ידיו מנגוע בדבר טינוף [וכמבואר כן בד' רש"י זבחים כ: ד"ה 'או דלמא כיון דהדר חזי', שפירש: 'מדקדק בקידושו ונזהר מליגע ידיו בדבר טינוף ולא מסח דעתיה']. ואם כן כ"ש שכשנוגע לדעת בדבר טינוף שטעון קיור (ולא למד המנ"ח ד"ז מדין מטיל מים, דמשם אין ראייה לכל טינוף). וכן מבואר בלקוטי הלכות לזבחים כ: בזבח תודה [ד"ה או שטבל במי מערה] שכתב: 'אסוחי אסח דעתיה וכו' ר"ל

אחת או נתכלכלה ידו אחת לא יצטרך לקדש אלא אותה עיי"ש. ולפי"ז שפיר איתא לראיית הושב הכהן].

מיהו הרמב"ם שהביא דין קיו"ר במטיל מים לא חילק בין שפשף ללא שפשף ולא הזכיר כלל גדר זה. ומשמע דבכל אופן טעון קיו"ר ואם לא קידש עבודתו מחוללת. וכן הבין בדבריו המנ"ח שם והקשה ע"ז מהסוגיא דמוכח מינה דאם לא שפשף לא היה צריך קידוש לידיו. ובבית הלוי סי' ה' אות י"ד כתב לבאר דעת הרמב"ם, דמטיל מים טעון קיו"ר משום הסח הדעת. והיינו דהיוצא להטיל מים מסיח דעתו משמירת ידיו ורגליו מטינוף שהרי עתידים להיטנף, רגליו מחמת הניצוצות, וידו מחמת שיצטרך לשפשף, והשתא אפ"ל אם למעשה לא שפשף ולא נתלכלך כלל, מ"מ הסח הדעת מיהא הוי וטעון קיו"ר. וכן כתב האו"ש בהלכות תפילין פ"ד הי"ז שמטיל מים טעון קיו"ר מדין הסח הדעת, עיי"ש.

וביאור הסוגיא לדרך זו צ"ל דזה וודאי לנו דעצם היציאה להטיל מים מצד עצמה לא מקרי הסח הדעת, ועל כן הקשו בגמ' בשלמא רגליו יש הסח הדעת כיון שיטנפו ומסיח דעתו משמירתן, אבל ידיו מה שייך בהו הסח הדעת, ותירצו דמצוה לשפשף, ועל כן מסיח דעתו גם מידיו. ומעתה יצטרך קידוש גם אם לא שפשף או לא ניטנפו רגליו בניצוצות, שהרי כבר הסיח דעתו מכל מקום.

ודאתינן להכי, באמת צ"ב דעת התו"י ודעימייהו, דס"ל דבלא שפשף לא בעי קיו"ר מדין הסח הדעת, ופירשו דווקא משום לא פלוג, וכן בדעת המנחת חינוך שהוקשה לו כ"כ שי' הרמב"ם וכתב שאפ"ל לכתחילה לא בעי קיו"ר בלא שיפשף, הא סו"ס מילתא דמסתברא היא

וחיישינן דלמא נגע קודם טבילה במקום מטונף וכו'. ועיי"ש עוד בד"ה 'כל המיסך רגליו טעון טבילה'.

ומעתה אם לא שפשף בידיו את הניצוצות או לא נתלכלכו רגליו בניצוצות לא יצטרך בהם קיו"ר. ועיין תוספות ישנים ל. ד"ה מצוה לשפשף, דדקדקו מלשון המשנה במ"ש 'כל המטיל מים טעון קיו"ר' דאפ"ל לא שפשף צריך לקדש מדרבנן, דלא פלוג. חזינן דעיקר הדין אינו אלא בשפשף, ורק מדרבנן הצריכו קיו"ר בלא שפשף ומשום לא פלוג. וכן כתב הב"י או"ח (סימן ז) בשם ס' המנהיג, דכהן שלא שיפשף כשר לעבודה. ועיין במנחת חינוך שם שנקט כדבר פשוט דבשיפשף מחלל עבודה אם לא קידש, ובלא שיפשף אין צריך קידוש אפ"ל לכתחילה. [אומנם מש"כ המנ"ח דאף לכתחילה אינו צריך, בתו"י כתבו כאמור, דלכתחילה בעי מדרבנן. ואין ראיה מד' המנהיג הנ"ל דאפ"ל לכתחילה לא בעי (ממש"כ כשר לעבודה), דעיקר דיונו שם הוא לענין נט"י לתפילה, ותולה בעיקר הדין של קידוש ידיים ורגלים²⁵. ועיין שו"ת ושב הכהן סימן א' דבעי להביא ראיה לדברי התו"י, דלא פלוג רבנן בלא שיפשף, ממה שאמרו בסוגין ל. גבי סעודה דאם שפשף נוטל ידו אחת ששפשף בה, וגבי עבודה אמרו סתם טעון קיו"ר, הרי דלא תלו בשפשוף גופו עיי"ש. ולכאורה יש לדחות דאפשר דלדין קיו"ר היכא דהוצרך לקדש ידו אחת ממילא טעון קידוש שתי ידיו דאין קידוש לחצאין אבל אם לא שפשף כלל לא הצריכוהו רבנן קידוש. אבל המנחת חינוך עצמו כתב (שם ס"ק י"א) דמסתברא בהסיח דעתו מידו

²⁵ וכן הוא להדיא בדעת ר"ת בתו"י ד"ה א"צ לשפשף, שהוכיח מדין קיו"ר דבלא שפשף א"צ נטילת ידיים לתפילה אע"פ שבקידוש ידיים ורגליים עצמו לא פלוג רבנן וכמבואר בתו"י שם.

ולפי האמור מוכח מזה שפיר גם דדווקא מדרבנן הוא, ולא משום גדר הסח הדעת בקיו"ר. ודו"ק.

ב

והנה דין נוטל ידו אחת במטיל מים בסעודה שבאנו להוכיח ממנו על גדרי הסח הדעת, באמת יש בו מקום עיון. דנראה דהתו"י שם (ד"ה לא אמרן אלא לשתות ושאר דבריהם שם בהמשך) פשיטא להו דהנטילה הזו של ידו אחת אינה בגדר נטילה לאכילה אלא דין נקיות בפ"ע. וזהו שכ' דמפירוש רש"י משמע שמ"ש רב חסדא 'לא אמרן אלא לשתות אבל לאכול וכו' מיירי בהפליג והסיח דעתו, דלכאורה אין לזה זכר בד' רש"י. אבל לפמש"כ מובן, דכיון דפשיטא להו דבנוטל ידו אחת אינו מדין תקנת נטילת ידיים, אם כן מה שתלה רש"י שצריך ליטול משום שרוצה לאכול ע"כ מיירי בנוטל משום הסח הדעת והיינו ביצא והפליג.

וכן נראה ברור בד' תוס' הרא"ש שם שכתב: משמע דקאי אהפליג נוטל שתי ידיו דאיהו אסור לאכול בלא נטילה משום הסח הדעת, אבל יוצא להשתין דנוטל ידו אחת לנקיות בעלמא הוא נוטל ואין כאן הסח הדעת²⁶.

²⁶ ובוה יובנו דברי הרא"ש שם, שהקשה לפרש"י: דאם כן רב נחמן איך נטל לשתיה משום הסח הדעת הא קיי"ל הנוטל ידיו לפירות ה"ו מגסי הרוח, וכתב: דהלכך נראה כפי' ריב"א דקאי אנוטל ידו אחת וכו' ורב נחמן אנינא דעתיה אף לשתות בלא נטילה אחר שפשוף. ולכאורה לדידה נמי עדיין תקשי מה שהצריכו ליטול לשתיה במטיל מים (כדמוכח מרב חסדא דאינו רשות אלא חיוב) הא לית ליה מעמיה דרש"י דחיישינן שמא ימלך ויאכל. ואין לומר דבטינוף ודאי, הצריכו נטילה גם לשתיה. דאם כן גם בסתמא היו מצריכים משום הסח הדעת שמא נשנף, ומה שייך בזה גסות הרוח. ועכ"פ בדברי הרא"ש כאן לא משמע כן. אלא ע"כ דין הנטילה כאן הוא משום נקיות בעלמא ועל כן נוטל ידו אחת (וזה לא שייך למה שאמרו הנוטל ידיו לפרות וכו', עיין ברכות מג. תוס' ד"ה כל אחד) והא דהצריכו כאן נטילה היינו משום הברכה (דומיא דמש"כ התוס' ברכות שם. ועיין ריטב"א כאן ד"ה זאת אומרת מצווה לשפשוף) או משום נקיות לאכילה ושתיה (וכמו שמצונו כעין זה במש"כ רבינו ירוחם נט"ו ח"ו דדין נטילה לדבר שטיבולו במשקה הוא משום נקיות ואין להם דין מים ראשונים ואינו מברך, עיי"ש).

שכיון שדעתו שיטנף ידיו מסיח דעתו משמירת ידיו, ומאי פלוגתייהו.

והנה כבר עמד הבית הלוי בדבריו על מה שיש להקשות לסברה דהיוצא להטיל מים מסיח דעתו, מהא דגבי סעודה אמרו שם דיוצא להטיל מים נוטל ידו אחת, אותה ששפשוף בה ניצוצות, ובהפליג בשיחה עם חברו נוטל שתי ידיו משום הסח הדעת, ואם כן מבואר דבמטיל מים צריך ליטול מצד השפשוף, ואם לא שפשוף א"צ ליטול ידיו כלל, ועל כרחין דבלא שפשוף ליכא הסח הדעת מידי כלל. ויישב דדווקא גבי סעודה דיש דין נטילה ליד אחת אין הסח דעת, והכל תלוי בשפשוף, שכיון שיצטרך ליטול יד אחת, דעתו על היד שישפשוף בה ואם לא שפשוף כלל נשארו ידיו בשמירתן. משא"כ בקיו"ר דכהן, שאין קידוש לחצאין ואפ' בשפשוף יד א' יצטרך לקדש שתי ידיו, ממילא אין דעתו באיזו יד ישפשוף ומסיח דעתו לגמרי, ואפ"ל לא שפשוף הרי הסיח דעתו.

אבל המנחת חינוך דס"ל בסתמא דיש קידוש אפ"ל ליד אחת, אם כך לא שייך לתלות דין מטיל מים בהסח הדעת, דהשתא שפיר מוכח מדין סעודה דמטיל מים אינו מסיח דעתו. (דאין חילוק ביניהם לעניין זה של הסח הדעת אחר שגם בקיו"ר יש קידוש לידו אחת). ואם כן אפשר שזו שיטת התו"י ודעימיהו שפירשו דבלא שפשוף אינו אלא דרבנן, דסבירא להו דיש קידוש לחצאין ואם כן לא שנא מסעודה. וכבר הבאנו לעיל את ד' שו"ת ושב הכהן שהביא ראיה לשיטת התוספות ישנים שבקידוש יו"ר לא פלוג רבנן, ממה שחילקו שבסעודה נוטל ידו אחת ובקיו"ר שתי ידיו, וסובר אם כן דיש קידוש לחצאין ורק משום לא פלוג רבנן שייך להטעינו קידוש שתי ידיו וה"ה בלא שפשוף כלל.

להשתין מים נוטל ידו אחת, והא התם אינו אלא משום טינוף והצריכוהו נטילה. וע"כ יש לפרש כנ"ל דנטילת ידו אינו מדין נט"י לסעודה אלא נקיות בעלמא מפני טנופת שעל ידיו.²⁸

ויש בכל הנ"ל מקום להאריך. ומ"מ העיקר לנדוננו, דלכל השיטות הנ"ל מטיל מים בסעודה אינו צריך נטילה כבתחילה ואין בו משום הסח הדעת, ומה שנוטל ידו אחת אינו אלא משום נקיות בעלמא.

ולפי"ז לא קשיא קושיית הבית הלוי, שהקשה לשיטת הרמב"ם מדוע בסעודה לא הצריכו נטילה גם כשלא שפשוף, משום דבסעודה גם כששפשוף אין דין נטילה אלא דין נקיות בעלמא, ועל כן גם אין בזה הסח הדעת. מה שאין כן בקידוש ידים ורגלים שטעון קידוש מחדש מחמת טינופם במי רגלים, וכן במסיח דעתו משמירתן, שפיר אמרינן דמסיח דעתו במטיל מים משתי ידיו ויצטרך לקדש אפי' בלא ששפשוף.

ועכ"פ גם אם נפרש בדעת הרמב"ם דמודה דאף משום טינוף מצרכינן נט"י מחדש (וכמו שהאריך הבאור הלכה סימן קס"ד, ומפרש שבמטיל מים טעון נטילת ידים כעיקר דין נטילה, וכנ"ל בהערה), ואם כן קשה קושיית הבית הלוי ומוכרחים לחלק ולתרוץ כמו שכתב,

²⁸ ואיכא דס"ל דנטילת ידו במטיל מים בסעודה היא נטילה מעיקר חיובא דנטילת ידים לסעודה. וכדמוכח כן בדעת הרשב"א שהביא ראיה מיוצא להטיל מים, שתיקנו נטילה למשקה לידו אחת, עיין ב"י או"ח סימן קנ"ח ד"ה 'ורבינו ירוחם כתב'. וכן הוא לכאורה בתשובת הרשב"א שהביא הב"י סו"ס קס"ד, שסובר שעל מגע טינוף באמצע הסעודה נוטל ומברך. ואם כן ה"ה למטיל מים. וכמבואר בד' המג"א סימן ק"ע ס"ק ב. ועיין ביאור הלכה סימן קס"ד ד"ה 'לחזור וליטול ידיו', שהקשה ע"ד הפמ"ג הנ"ל, ופירש דגם רבותיו של רש"י והרמב"ם מודים דיש דין נטילה גם מחמת טינוף ומודים לדינו של הרשב"א ודימה זה לדין מטיל מים. ועיין שם עוד שיטות ראשונים בזה.

וכן הסמ"ג עשה כ"ז כתב בשם רבינו תם דהיוצא להשתין מים בסעודה א"צ כלל ליטול ידיו אם לא שיפשוף, ולכך אפילו שיפשוף אינו טעון ברכה עי"ש (וכן הוא בהגהות מימוני הל' ברכות פרק ז' ה"ה ובסמ"ק סימן קפא. והובא כל זה בב"י או"ח סימו ז), משמע שאין דין נטילה בשפשוף אחר שאין הסח הדעת (ועיין לקמן).

וכ"נ לבאר דעת הריטב"א [ד"ה לא אמרן], שג"כ פ"י נוטל ידו אחת על יוצא להטיל מים, ופ"י דגם במטיל מים אם נכנס לאכול צריך ליטול שתי ידיו דפשיטא דכל שאוכל בעי נטילת שתי ידיו עי"ש. והיינו דס"ל דוודאי אין נטילת ידו אחת לענין תקנת נטילת ידיים. וכאן דנוטל ידו אחת הוא דין בפ"ע משום נקיות בעלמא. ודו"ק.

ובשבת יד. ברש"י ד"ה 'עסקניות' הן פירש דנטילת ידיים לתרומה הוא מחשש שטינוף ידו, ובשם רבותיו פ"י דהחשש שמא נטמאו ידיו. וכתב הפמ"ג בפתיחה להלכות נט"י, דכפירוש רבותיו של רש"י משמע נמי מפ"י הרמב"ם למשנה בכמה דוכתי. וכ' דלפי"ז איכא נפ"מ בנטנופו ידיו באמצע הסעודה. דלרש"י ודעימיה שהחשש שמא נטנופו ידיו, אם כן טינוף הידיים מצריכו נטילה. ולדעת רבותיו של רש"י והרמב"ם דהחשש הוא דוקא משום טומאה, אין הטינוף מצריך נט"י.²⁷ ועיין יש"ש חולין פרק כל הבשר סימן מ"א, דפשיטא ליה שבנטנופו ידיו בסעודה אפי' לעשית צרכיו אין דין נט"י וא"צ אלא רחיצה בעלמא ואינו מברך ענט"י. ולשיטות אלו יקשה לכאורה מהברייתא דאדם יוצא

²⁷ וכן נראה דעת ר"ת שכן דמטיל מים בסעודה לא מברך, מידי דהוה אהיו ידיו מלוכלכות בטיט או בצואה וכו'.

והשתא אין ראייה מדין הסח הדעת שגם עצם הנגיעה בטינוף תצריך קיו"ר. דעדיין יש לומר שלא הסיח דעתו מעבודה ואף לא מקידוש ידיו ושמירתן, דעצם הנגיעה בטינוף לאו מידי הוא.

ולכאורה הכי ניהא טפי. שהרי קיו"ר מלכתחילה בעי אפי' כשידיו טהורות ונקיות ודאי, עין חינוך עשה ק"ו. וכן לינה פוסלת בו לרבי אע"פ שידיו נקיות וטהורות בודאי. ואם כן מסתברא שמהות הקידוש הוא גדר מעלה בפני עצמו, ומגלן דטנוף שייך בעניין הצרכת קיו"ר. ולמה פשוט לנו שהסח הדעת עניינו בחשש זה.

והגם שמצינו בתקנת נט"י לסעודה שהיא משום סרך תרומה (חולין קו:) ושם תקנו נט"י משום טנוף. ואשכחן דתקנו נט"י דומיא דדין קיו"ר כהא דהצריכו כלי לנט"י, וכ' הרשב"א [חולין ק"ז. ד"ה מגופת חבית] בשם הלכות גדולות דסמכוה רבנן על מי חטאת אי נמי על קידוש יו"ר דמקדש, וכן הוא בס' החינוך מצוה ק"ז ועיין שם שהאריך בזה, סו"ס אין הכרח שגם עניין זה למדו מקיו"ר. ועוד, דהא נתבאר לעיל שדעת רבותיו של רש"י והרמב"ם ועוד ראשונים, דנט"י נתקנה משום חשש טומאה ולא משום טינוף. וגם הביאור הלכה שפירש דמודים לדין טינוף היינו רק בנט"י לפת אבל לא בנט"י לתרומה, עיי"ש [ואפשר דאדרבא, משום דס"ל להני רבוואתה דקיו"ר אינו נפסל בטינוף, לא בעו לפרש בזה טעם נט"י לתרומה. דלא אשכחן גדר פסול מחמת טנוף בקודש. ואף שהם פירשו הטעם בנט"י לתרומה משום טומאה ולא שייך

מפסולי קודשים, דרש"י זבחים כ: ד"ה יציאה פי' האיבעיא שם מהו שתועיל (יציאה לפסול קיו"ר) כדרך שפוסל בכל הקודשים עקדשו בכלי שרת דאם יצאו (נפסלו ביוצא) דהא רבי יוחנן פליג שם על ר"ל וס"ל דהסח הדעת פוסל משום שמא נטמא. וזה לא שייך גבי קיו"ר דהא אין צד חשש טומאה בכהן, שעובר ע"י קי' ידיים ורגלים. ועין לקמן.

מ"מ דעת ר"ת מבוארת דלא הצריכו נטילה מחדש משום השפשוף או משום מגע טינוף, וכ"נ דעת התו"י והרא"ש כמוש"כ לעיל. ואם כן א"א לתלות שיטתם, דלא שייך הסח הדעת בלא שפשוף, בראיה ממטיל מים בסעודה כדבענין למימר לעיל, דהתם לא תיקנו נטילה בעניין זה. ואם כן עדיין צ"ב בטעם מחלוקתם.

ג

אמנם יש לעיין בעצם היסוד המונח בד' המנ"ח והבית הלוי דדין הסח הדעת כקיו"ר הוא משמירת ידו מטינוף (ומשמע כן מפרש"י, כנ"ל), ושמתוך כך עצם הנגיעה בטינוף מצריכה קיו"ר, שלכאורה אין דין הסח הדעת בקיו"ר למד מעצמו שהוא משמירת ידו מטינוף, דמצינו לפרש דהיינו הסח הדעת מעבודה, דאז מקרי שוב 'בגשתם אל המזבח' ועל כן צריך קיו"ר כבתחילה. או לפרש הסח הדעת מידי, אבל לא משום שהטינוף פוסל אלא הוא דין בפ"ע שצריך דעתו על ידיו שהן בקידושן. וכמו שמצינו גדר כזה בקודשים לדעת ר"ל בפסחים לד. דס"ל דקודשים נפסלים בהסח הדעת בפסול הגוף דהתורה אמרה ושמרו, אפי' ברי לן שלא נטמאו כלל, ועצם הסחת הדעת מהם פוסלת.

[ואולי אפשר לפרש בזה גם כוונת רש"י בזבחים כ: שתלה בהסח הדעת משמירת ידיו מלגע בדבר טנוף. דלא נתן בזה אלא גדר הסח הדעת ולא את מהותו. ור"ל דכל שעלול ליגע בטינוף נגד רצונו – מחמת שאין דעתו עליהם, בזה כבר לא מקרי דעתו עליהם והוי הסח הדעת].²⁹

²⁹ ולפרוש זה נראה דלמדו פסול הסח הדעת מהסברא דהסח הדעת מבטל את המצב הראשון כמו שהוא בכמה עניינים בתורה. אבל לא נראה שלמדו כן להדיא מהדין דפסחים לד. (אע"ג דיש מקום ללמוד פסול בקיו"ר

דטעמא רק משום ניצוצות ולא משום הסיח הדעת כמבואר לקמן בגמ" עכ"ל.

וכן נראה קצת מד' השיח יצחק ל. [ד"ה אדם] שכ' שהצריכו במטיל מים קידוש שתי ידיו משום דחיישינן שמא שפסף בשתי ידיו ולא אדעתיה. עיי"ש. ואם חיישינן ללאו אדעתיה תיפוק לה משום הסח הדעת ולמה תלה בשפסף. אלא צ"ל שהסח הדעת אינו משמירה מטינוף. וכן ממה שכ' בד"ה 'בשלמא רגלים'. דבגמ' לא פרשו דין קיו"ר במטיל מים משום הסח הדעת, דאם כן הא דאיבעי לגמ' בזבחים כ: אם יציאה מצריכה קיו"ר, תפשוט מהכא דיציאה מועלת וכו'. ולכאורה להיפך הוא, שהיה לפשוט דאין יציאה מועלת מדדוקא במטיל מים הוא דאיכא הסח הדעת (דהסח הדעת ודאי פוסל וכל האיבעיא שם אם ביוצא איכא היסח הדעת). אלא צ"ל דס"ל דהיסח הדעת אינו משמירה מטינוף ועל כן אין סברא לתלות כאן דווקא במה שמטיל מים.

ובס' טהרת הקודש (זבחים כ: ד"ה חוץ לעזרה) מבואר להדיא דהסח הדעת הפוסל הוא הסח דעת מן העבודה, דכל מה שמועיל הקידוש לאחר זמן היינו משום דדעתו על העבודה, וכשמסיח דעתו מן העבודה נפסל הקידוש עיי"ש.

ועיין אור שמח הלכות תפילין פ"ד הי"ז שכתב: "כל המיסך רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קידוש ידיים ורגלים משום היסח הדעת מעבודה" עכ"ל. הרי שמפרש גדר הסח הדעת בהיסח דעת מן העבודה.³⁰ מיהו לכאורה תקשי

לפרש גדר קיו"ר משום טומאה, הא זה ודאי דשייך פסול מחמת טומאה בתרומה ובקודש].

ונראה שכן היא סברת הערוך השולחן העתיד בהלכות ביאת מקדש ס' מ"א סעיף יד שכתב: "ונלע"ד דהנה הך דמסיך ומטיל מים פשיטא דאינו אלא תקנתא דרבנן דמן התורה אין לזה עניין כמובן וכו'. "עכ"ל. הרי דס"ל דעצם הטנוף אינו פוסל בקיו"ר והסח הדעת אם כן, אינו מחשש שמא יטנף. ועניין הסח הדעת מבואר בהמשך דבריו בסעיף י"ז כדרך שבארנו לעיל, וז"ל: "אבל הסח הדעת והסיך רגליו ומטיל מים גם בדיעבד מעכב ועבודתו פסולה ואע"ג דהסיך רגליו והטלת מים אינו אלא דרבנן כמ"ש, מ"מ עבודתו פסולה מפני שקרוב הדבר שבעסקו בכאלו הסיח דעתו והסח הדעת פוסל מן התורה כמו בקודשים עצמם שהסח הדעת פוסל בהם או משום פסול טומאה או משום פסול הגוף כדאיתא בפסחים עיי"ש" עכ"ל. ומפרש אם כן דהסח דעת הוא מידיו, דעצם הקידוש מצריך שלא יסיח דעתו מהם [ומה שהזכיר גם צד טומאה, לכאורה היינו רק בקודשים אבל לא בעי למימר דיש לבאר בזה גם הסח הדעת גבי קיו"ר. דלא שייך לומר דחיישינן מן התורה שנטמא ותקנתו תהיה ע"י קיו"ר. ואין לומר דחידוש הוא בקיו"ר דנפסל ע"י טומאה אע"פ שאינה מטמאת את גופו, דלהדיא מבואר זבחים כ: בבריתא דקידוש ידיו ורגליו ונטמאו מטבילין ואין צריך לקדש ואפי' נטמא כולו אינו גורם כשלעצמו שיצטרך קיו"ר ורק הסתפקו שם משום הסח הדעת].

ועיין גם בחי' שפת אמת בסוגיין [ד"ה כל המסיך וכו'] שעל מה שכ' רש"י שמטיל מים טעון קיו"ר מן הכיור הקשה: "וצ"ע למה, כיון

³⁰ ועיין גם בס' חידושים וביאורים (להגרח"ש גריינמן שליט"א) זבחים יט: ד"ה ראב"ש אומר, דפירש שם הא ד"ראב"ש אומר כיוון שקידוש יו"ר מתחילת עבודה אפילו מכאן ועד עשרה ימים וכו', דנקט "מתחילת עבודה" לאפוקי אם הסיח דעתו מלעבוד, דדוקא בדלא הסיח דעתו

ולפי מה שנתבאר יש לבאר בפשטות בדעת התו"י ודעימיהו, הסוברים דבלא שיפשא א"צ קיו"ר אלא מדרבנן, דס"ל דהסח הדעת היינו מעבודה. או דסוברים שהסח הדעת הוא מקידוש ידיו, ובכל זה דווקא כשנטפנו ידיו מסיח דעתו ע"י כן מעבודתו או מקידושו, אבל לא מסיח דעתו מראש מחמת החשש שיטפנו. ואף דמסתמא דעתו שעלולים להיטנף, אין זה גופו הסח הדעת.

אי נמי יש לפרש דס"ל דאין כאן הסח הדעת כלל, אפילו בשפשא, וטינוף ידיו הוא גדר פסול בפ"ע בקיו"ר (אע"פ שגדר הסח הדעת אינו משמירת ידיו מטינוף כנ"ל).

ונראה ששני הדרכים הנ"ל שנויים במחלוקת ר"ת והריטב"א. דר"ת (בתו"י ד"ה א"צ לשפשא) כתב להוכיח דאין צריך נט"ל לתפילה וברכות אם הטיל מים ולא שפשא, מהא דהן שלא שפשא א"צ קיו"ר מעיקר הדין. והא לא שייכא א"כ נימא דמטיל מים טעון קיו"ר מחמת הטינוף עצמו ולא מחמת הסח הדעת, דאי מחמת הסח הדעת, פשיטא שאין ראיה מדין קיו"ר במקדש דבלא שפשא לא טעון קיו"ר, לדין נטילה לתפילה. דקיו"ר לא הצריכה התורה מחמת הטינוף, ולצורך נקיות סגי ברחיצה בעלמא. אבל אם גם קיו"ר במטיל מים הוא מחמת הטינוף, שפיר מוכח מהתם דאם לעבודה במקדש לא חששה התורה להצריכו קיו"ר במטיל מים ולא שפשא אע"ג שהצריכה קיו"ר משום טינוף, אם כן ק"ו דלתפילה לא יצטרך נטילה כשלא שפשא אע"ג שהצריכו נטילה מחמת טינוף. וכן צ"ל לדעת המנהיג, הובא בב"י או"ח סי' ז', דמהא דבלא שפשא אינו צריך קיו"ר, למד לדין ברכות ודבר שבקדושה דגם כן א"צ נט"ל אם לא שפשא. ועיין שם בב"י שעל כן

לפירוש זה דבשלמא אם הסח הדעת הוא משמירת ידיו או מקידושן, אפשר לחלק בין ידיו ורגליו (שהסיח דעת מזה ולא מזה) ומבואר הא דהקשו בגמ' בשלמא רגליו משום ניצוצות אבל ידיו אמאי וכו'. אבל אם הסח הדעת כאן הוא מעבודה, אחרי שבא להסח הדעת, אין צד לחלק בין ידיו ורגליו.

וצריך לפרש הסוגיא דה"ק; הא לא מסיח דעתו אלא אם כן לא ראוי כלל מחמת גורם כללי הנוגע לכל גופו. ואם כן בשלמא רגליו יש צד שיסיח דעתו דהרי מטונפות בניצוצות אבל ידיו לא נטפנו, ואם כן לא מסיח דעתו מן העבודה, דהרי אינו לא ראוי לגמרי במצב זה. ות"י דגם בידיו איכא טינוף, שמצוה לשפשא, והשתא שפיר אמרינן דמסיח דעתו מן העבודה וטעון קיו"ר ^{32 31}.

וכעבודה אריכתא דמאי הוא דלא צריך לקדש. ועיין שם עוד בד"ה הסח הדעת.

³¹ ואין להקשות דאם משום שמשנף מסיח דעתו מן העבודה, כ"ש בנטמא היה לנו לומר כן שמסיח דעתו מן העבודה ובזבחים כ: נשאה הגמ' בספק אם נטמא מסיח דעתו (כשיכול ליטהר בסמוך). דיש לומר דבמטיל מים שעושה כן לדעתו, מסיח דעתו. אבל בנטמא שאינו לדעתו לא מסיח דעתו מצד מה שהוא טמא כעת. דאדרבה, עומד ומצפה לטהרתו.

³² ולדרך זו יש ליישב מה שקשה לכאורה בדברי השיח יצחק ל: ד"ה מצוה לשפשא, שכ' ומשום דעדיין לחלוחית מי רגלים טופחים, לכן צריך לקדש גם רגלים וכו'. ולכאורה הוא תימה, דכיוון שטינוף מי רגלים מצריך קידוש מחדש, אם כן נפסל הקידוש הראשון ולא מהני עד שישוב ויקדש, ומה יועיל מה שמסיר מי הרגלים ע"י שפשוף. (ואין לדחוק דס"ל דהוא מדרבנן ומשום נקיות בעלמא. דהא מ"מ הרי הצריכו קידוש בכיור ומסתמא כעין דאורייתא תקון להצריכו קיו"ר מ"מ. ומאי פשיטא ליה לאיפכא).

ולמשנ"ת י"ל דסובר דהסח הדעת הוא מהעבודה, ורק משום שמשנף גם ידיו וגם רגליו מסיח דעתו, כמו שבארנו. ואם כן דע"י שפשוף שעושה מ"מ, היה מועיל להעביר הנצוצות מרגליו, לא היה מסיח דעתו מן העבודה רק משום ידיו. ולכן הוצרך לפרש דעדיין יש טינוף על רגליו. ודו"ק.

ד

**מטיל מים דטעון קיו"ר – אם הוא
מדאורייתא**

לעיל [סעי' א'] כתבתי דמדברי הרמב"ם עולה דמטיל מים שלא קידש יו"ר עבודתו פסולה, ואם כן הוא מדאורייתא ודינו כקיו"ר בתחילת היום. וגבי אפשרות שהוא מדרבנן ואעפ"כ פוסל דיעבד, עיין אבן האזל הלכות ביאת מקדש פרק ה', הלכות ח-ט שהביא דברי הקרן אורה והמנ"ח שכ' דמידי דרבנן אינו מחלל עבודה, והביא ראייה לזה בדעת הרמב"ם, עיי"ש.

וביסוד העניין, לשיטת המנ"ח ודעימיה דהסח הדעת דפוסל בקיו"ר הוא שמא יטנף ידיו, ואם כך עצם מגע הטינוף וודאי פוסל, מבואר דאם הסח הדעת הוא מדאורייתא גם מטיל מים הוא דאורייתא ואין חילוק בזה. ובהסח הדעת שהוא פשוט לגמ' בזבחים שם שפוסל נראה שהוא דאורייתא.

ולדעת הסוברים שהסח הדעת אינו מחמת טינוף, יש מקום לדון אם יש דין טינוף מדאורייתא, או שאינו אלא דרבנן. וכבר נאמר דדעת ערוה"ש דעצם הטלת מים דבעי קיו"ר הוא מדרבנן. ומה שפוסל העבודה אינו משום שגם מדרבנן פוסל עבודה אלא דבסתמא קרוב לוודאי דהסיח דעתו בעסקו בזה, והסח הדעת פוסל מדאורייתא. ולפי"ז יש לדון בשיטת התוס' ישנים, דס"ל דבלא שיפושף א"צ קיו"ר אלא משום דלא פלוג, ואם כן לא ס"ל דיש בזה הסח הדעת, ורק בניטנף טעון קיו"ר, האם ס"ל שהוא מדאורייתא ופוסל עבודה או שאינו אלא דרבנן. [וממש"כ התו"י דבלא שיפושף לא פלוג רבנן, אין ללמוד

בשפשף צריך. וכל זה לא שייך אם הטעם בקיו"ר משום הסח הדעת. ועין מש"כ שם בדרישה סק"א.

אבל הריטב"א שם (ד"ה מצוה לשפשף) כ' ע"ד רבינו תם דאפשר לדחות ראייה זו, דדלמא קיו"ר בכיור לא בעי אבל נטילת ידיים ונקיות בעי. ונראה כוונתו דדווקא קידוש כדינו לא הוצרך אבל אין זה ראייה לעניין נקיות בעלמא שגם במקדש יש לומר שהצריכהו. וצ"ל דס"ל דדין קיו"ר במטיל מים אינו מחמת הטינוף אלא מחמת הסח הדעת שבא על ידו, ולכן אין ראייה ממה שלא הצריכהו קיו"ר, דעדיין לא שמענו מכאן דבלא שפשף לא נחשב חוסר נקיות, ואפשר דאה"נ הצריכהו רבנן נטילה לכהן כשלא שפשף. אבל אם גם קיו"ר הוא מחמת הטינוף, סו"ס הא מוכח מהכא שהתורה לא החשיבה מטיל מים כחוסר נקיות להצריכו קידוש כמו שהצריכה בשפשף מחמת הטינוף.

[*הע' הרד"ך: הסתפקתי קצת אם ניתן לתלות מחלוקת הראשונים שהבאת, במחלוקת הראשונים גבי נטילת ידיים של כהנים לדוכן. שלדעת הרמב"ם כאשר נטל שחרית ולא יודע לה שום טומאה אין צריך ליטול שנית לנשיאת כפים אא"כ הסיח דעתו (ע' ב"י או"ח קכח ד"ה ומכל מקום), וא"כ נ"ל שסובר שהסחת הדעת גורעת של"ש להמשיך הנטילה (וה"ה קדוש ידו"ר – ע' ב"י שם ד"ה ויטול ידיו שהשוה הדברים). בעוד שבדעת תוס' י"ל שלא ס"ל לזה [ד]אם אין בעיית נקיות ש"ד, אלא שס"ל שנט"י ונשיאת כפיים הוא דין עצמי שלא קשור לנקיות ולהיסח הדעת של נט"י דשחרית.]

סידורו הוא על סדר הרמב"ם. יעויין בהקדמת המבי"ט לקרית ספר], וס"ל דבאמת אינו פוסל עבודה. ואפשר דמפרש בדעת הראשונים דפליגי על הרמב"ם, וכתב דמדרבנן לא פלוג ובעי אפילו לא שפשא, דלשיטתם כל דין מטיל מים ואף הסח הדעת אינו אלא דרבנן. ומדאורייתא אינו אלא בגישתם דמפורש בקרא. מיהו בסוגיא בזבחים מבואר דמה שהזכירו שם דצריך קיו"ר הוא לעיכובא ופוסל אפי' דיעבד, וכמו שכ' המהר"י קורקוס שם הלכה ג-ד עיי"ש וצ"ע.

ה

טינף או הסיח דעתו מידי ולא מרגליו, או מידו אחת בלבד.

בסוגין כט: שהקשו בשלמא רגלים משום ניצוצות וכו' מבואר, דאפשר שיתחייב קיו"ר לידי ולא לרגליו או להיפך, שנטנפו רק הם או הסיח דעתו רק מהם, ולא אמרינן, שכל שהוצרך קיו"ר באחד מהם צריך לקדש כל ידיו ורגליו. וכ"כ המנחת חינוך מצוה ק"ו אות ד' ד"ה 'והנה' עיי"ש. ועפי"ז כתב ג"כ באות יא ד"ה 'גם', דנראה דה"ה בידו אחת או רגלו אחת נמי מהני קידוש כגון שהסיח דעתו מידו אחת או מרגלו אחת, וסיים על זה "כן נראה לי ומ"מ צ"ע." עיי"ש.

וכבר נזכר בתוך הדברים לעיל שכן עולה מדברי שו"ת ושב הכהן, שפירש הטעם דבמטיל מים מקדש ידיו אע"ג דבסעודה אמרו נוטל ידו אחת (והיינו אותה ששפשא בה) מכח דין דרבנן ולא מעיקר דין קיו"ר.

שהכל הוא תקנתא דרבנן, די"ל לא פלוג לאו דווקא, אלא ר"ל דמדרבנן לא מחלקים, דאפי' לא שפשא הצריכו. ועין הגהות הגרעק"א לשו"ע או"ח סי' ג' דבמטיל מים לא פלוג בין פנוי לנשוי אע"ג דבנשוי ליכא ניצוצות. ואם כן גם לשיטת הרמב"ם דהוא מדאו' תיקנו רבנן שלא לחלק].

וממה שכ' בס' המנהיג (הו"ד בב"י או"ח סי' ז', וכו"ל) דאפילו לעבודה כשר אם לא שפשא, משמע קצת דאם שפשא אינו כשר אפי' דיעבד. ובפרט לפי מאי דבעינן למימר לעיל דלא פלג על התו"י דבעבודה צריך קיו"ר מדרבנן גם אם לא שיפשא וכדתנן כל המטיל מים וכו', ולכך נקט כשר דהיינו מעיקר הדין ולעניין עיכובא. אבל לכתחילה מודה דבעי קיו"ר לעבודה מדרבנן אפי' לא שיפשא.

ולעיל כתבתי דאפשר לפרש בדעת התו"י [ושכן משמע בריטב"א] דבמטיל מים ג"כ פוסלים משום הסח הדעת מקידוש ידיו ורגליו, אלא דס"ל דאינו מסיח דעתו אלא בניטנף, ולפי"ז פסול במטיל מים הוא כפסול הסח הדעת, ומסתמא מדאורייתא.

והקרית ספר הלכות ביאת מקדש כ' שמיסך ומטיל מים ומסיח דעתו ויוצא אינם אלא דרבנן, דמדאו' דווקא בבואם בבוקר.

ובאבן האזל שם הקשה עליו מדברי הרמב"ם דבמטיל מים ובהסח הדעת עבודתו פסולה עיי"ש.

והנה הקרית ספר לא הזכיר הא דעבודתו פסולה, ואפשר דאין דבריו אמורים לשיטת הרמב"ם כלל [וכפי הנראה הקרית ספר לא נתחבר כפירוש או בשייכות לשיטת הרמב"ם ורק

נוטל ידו אחת ששפשף בה ומברך (עיי'ן או"ח ס' ק"ע ס"א ובנו"כ שם ובס' קס"ד בביה"ל ד"ה לחזור וליטול). וצ"ל דתקנה לכתחילה ליטול ידו אחת ליכא. אבל היכא דנטל ידיו רק שארע חסרון אז מתקן רק מה שנגרע ונמצאו ידיו נטולות שתיהן, כעיקר התקנה. ודו"ק]

ומצד זה שייך קידוש רגליו ולא ידיו וכו' כדמוכח בסוגיין, ולכאורה ה"ה לידו אחת.

אלא דהבית הלוי ס"ל דהסח הדעת משמירת אפילו חלק מן המקודשים הוא הפקעת הקידוש שעשה לגמרי דהקידוש קיים כל עוד דעתו עליו לשמרו מטינוף, אבל כשהסח דעתו הוי כגמר הקידוש שעשה, וכמו גישה חדשה למזבח טעון קיו"ר כבתחילה. ומה שהקשו בגמ' 'בשלמא רגליו משום ניצוצות וכו' היינו דס"ד דאין כאן הסח הדעת מעיקרא, דהרי אין דעתו לטנף רגליו, רק אם יארע כן יצטרך לקדשם מחמת שניטנופו, ומחמת טינוף א"צ לקדש אלא מה שנטנוף. ואם כן ידיו אמאי צריך לקדש. והשיבו דמצווה לשפשף ולכן צריך גם קידוש ידיו. ומעתה דרמיא עליה לטנף ידיו לצורך השפשוף מסיח דעתו משמירת ידיו, ואפילו לא יטנף כלל טעון קיו"ר מדין הסח הדעת. ודאתן לדין הסח הדעת, אה"נ דאין חילוק בין ידיו ורגליו וכל שהסח דעת אפילו מידי אחת צריך לקדש הכל.

[ואין להקשות דאם כן מה החילוק שביאר בביה"ל שם בין סעודה לעבודה, שכתב שלסעודה שיש נטילה לידו אחת לא מסיח דעתו דבסוף לא יצטרך ליטול אלא ידו אחת ועל כן אם לא שפשף לא נוטל כלל, מה שאין כן בעבודה דאחת פוסלת חברתה אין דעתו על איזו יד ישפשף בה דאין נפ"מ דבלא"ה יצטרך קידוש בהכל ועל כן מסיח דעתו מ"מ, עיי"ש. ולפי מה שבארנו אמאי בעבודה וודאי מסיח הא מצד מה

וכן מבואר בשיח יצחק ל. ד"ה 'אדם' שכתב דבענין קידוש שתי ידיו משום דחיישינן שמא שפשף בשתי ידיו ולא אדעתיה.³³

והבית הלוי סי' ה' אות י"ד פליג ע"ז וס"ל דאין קידוש לידו אחת. מיהו צ"ע בד' ביה"ל שם, שכתב שכל שהסח דעתו משמירת יד אחת צריך לקדש שנית ידיו ורגליו, דבשלמא ידיו, מצינו למימר דאין קידוש לידו אחת, אבל מש"כ 'רגליו' קשה, דמקויית הגמ' מוכח דאע"פ שמסיח דעתו מחמת הניצוצות שמטנף רגליו, א"צ קידוש גם לידיו, ואם כן יש קידוש לידיו בלא רגליו. ושמא שיטפא דלישנא הוא ואה"נ דרק ידיו בעו.

ונראה ליישב ולפרש, דוודאי דין קידוש לעבודה הוא ידיו ורגליו וצריך לקדשן יחד כדאיתא זבחים יט: וכמשמעות הפסוק 'ידיהם ורגליהם', וכל שפקע ממנו דין קיו"ר שעשה מאיזו סיבה שהיא יצטרך לקדש גם ידיו וגם רגליו. אבל היכא שקידש כבר ידיו ורגליו, רק שעכשיו מחמת איזה חסרון שארע בידיו או ברגליו צריך לקדשם, אינו צריך אלא לקדש את הידיים או הרגלים, ובזה מתקנם ומחזירם לכלל 'ידיו ורגליו' המקודשות כבר [וכעין סברא זו י"ל גבי נט"י דהב"י או"ח סי' קנ"ח כ' דקי"ל דאין נטילת ידיים לידו אחת לשום דבר. והיכא דא"צ נטילת ידיים פשוט וברור דלא תיקנו בו נטילת ידו אחת עיי"ש. ואעפ"כ ביוצא מהטיל מים בסעודה

³³ וא"א לומר דסבירא להו דבמטיל מים טעון קיו"ר רק מדרבנן ולכן ס"ל דיש קידוש ליד אחת. דכיון דסו"ס הצריכוהו קידוש ידיים ורגלים מהכיוור כדפרש"י וברמב"ם מפורש שהוא לעיכובא, מסתברא שהקפידו מדרבנן על אופן קיו"ר כדינו עכ"פ לכתחילה. ואם כן מאי מייתי הושב הכהן ראייה מכאן דלא פלוג. ומה הוצרך השיח יצחק לטעם דחיישינן דהסיח דעתו.

ו

מיסך רגליו דטעון טבילה – האם טעון גם**קיו"ר**

במשנה נתפרש הדין דמיסך טעון טבילה. ויל"ע אי בעי נמי קיו"ר. ולכאורה לתוספות ישנים ודעימיהו דסוברים דרק ע"י מגע טינוף טעון קיו"ר, במיסך יהיה תלוי ג"כ אם נטנפה ידו או לאו. ולפי"ז מבואר מה שסתמה המשנה במסך רק דין טבילה. דבמטיל מים הצריכו קיו"ר בכל מטיל מים אפ"ל לא שיפושף דלא פלוג רבנן, ותני בסתמא "טעון קידוש ידים ורגלים". אך דווקא במטיל מים, שקרוב שיטנפו רגליו וידיו וע"כ בעי קיו"ר תמיד. אבל מיסך אין החשש אלא שתטנף ידו, אבל רגליו מסתמא לא יטנפו באותו מקום שיש בו דין הקידוש ברגלים. וכל החשש הוא על ידו אחת. ולכן עומד הדין על עיקרו שמה שנטנף יקדש.

מיהו מאידך יש לומר דמיסך גרע ממטיל מים, דאפ"ל לא נטנף, מודו בזה התו"י דכאן מסיח דעתו בעצם מה שנפנה, וטעון קידוש ידים ורגלים אפ"ל לא נטנף כלל. ובאמת כן מפורש להדיא בתו"י כט: ד"ה כל המיסך שכ' דמיסך רגליו דבר מיאוס הוא מאוד וצריך לקדש ידיו ורגליו³⁴ [ולכאורה כוונתם בזה היא על דרך שנתבאר, דכיון דמאוס טובא מסיח דעתו מקדושת ידיו דלא ראוי לזה, דאפ"ל ס"ת לא יכול לאחוז באותה שעה כמבואר בדבריהם שם].

וכן לדעת הרמב"ם דאף במטיל מים טעון קיו"ר מחמת הסח הדעת ואפ"ל לא שפושף, לא מבעיא

שיצטרך לטנף ידו אחת עדין לא יצטרך קידוש להכל, דהא מצד טינוף בעלמא יש קידוש לידו אחת ואם כן למה מסיח דעתו מ"מ ומה החילוק מנט"י לסעודה. זה אינו, שזה שדעתו לשפושף הוא וודאי לן, וזה במהותו הסח הדעת שמעתה דעתו שיטנף ידיו. אלא שבסעודה שמה שמסיח דעתו מיד אחת אינו מצריכו נטילת שתי ידיו (שבסעודה הסח הדעת מיד אחת אינו עוקר הנטילה מעיקרה כמו בעבודה) אם כן עדיין דעתו על איזה יד ישפושף בה ונמצא שאף שדעתו לשפושף, אינו מסיח דעתו עד שיתברר באיזו יד ישפושף. אבל בעבודה כיון שדעתו לשפושף ומסיח דעתו לענין זה, משמעות הדבר שיתבטל הקידוש שעשה ואעפ"כ דעתו לזה כיון שמצווה לשפושף ואין לו עתה צד שיצריכו ליתן דעתו דאחרי שמסיח דעתו לשפושף בידו טעון קיו"ר בכל. ודו"ק. וגם אין להקשות דא"א לחלק בין טינוף והסח הדעת, דסו"ס כיון שמטנף ודאי מחשיב הסח הדעת משמירת ידיו ואם כן בעצם מה שנטנף יצטרך קידוש ידיו ורגליו אפ"ל לא נטנף בכולם. די"ל דבזה אינו מסיח דעתו משמירת ידיו או רגליו דאדרבא דעתו לתקן ע"י קידוש אותו יד או אותה רגל שנטנפה. ודו"ק].

ונמצא לפ"ז דבטנוף בעלמא אפשר דמודה הביה"ל דיש קידוש אפ"ל לידו אחת, ולא הצריכו קידוש ידיו ורגליו כולם אלא בהסח הדעת אפ"ל מידו אחת. ודאיתנן להכי לחלק בזה, אם כן אין ראיה מד' הושב הכהן והשיח יצחק דגם במסיח דעת ס"ל דיש קידוש ליד אחת. דאפשר דדוקא בטינוף כתוב כן, וע"פ החילוק הנ"ל.

³⁴ הדיבור של התו"י שם כמו שהוא לפנינו נראה שהוא משובש. וראה תוספות ישנים, הוצ' חדשה (בהוצ' לב שמח) שהוא מתוקן שם.

כל גופו דגברא לא חזי, שהיא בעיא דלא איפשטא בגמ' שם ואם כן לכתחילה צריך לקדש ידיו ורגליו ואם לא קידש לא חילל, והשאר בצ"ע. [וצ"ל שמבאר ברמב"ם שמה שכתב בהלכה ה' הואיל ולא הסיך רגליו קאי לענין טבילה בלבד, שזה לעיכובא ומחלל עבודה כנ"ל. ולענין שצריך לכתחילה קיור סמך הרמב"ם על מה שביאר לגבי טומאה³⁵. וגם צריך לומר לפירושו דהגמ' בזבחים שם הסתפקה במתניתין אם מיסך טעון טבילה בלבד או גם קיור כמטיל מים ועל כן לא פשטה את הספק גבי טומאה מדין מיסך. והא דלא איבעיא התם להדיא גם במיסך אלא רק בנטמא הינו משום דהא דין מיסך קמן במתני' והספק בפ' המשנה ידוע ולא שייך אבעיא להו].

ונראה קצת ראייה דמיסך טעון קיור מהא דזבחים שם איתא: "יצא חוץ למחיצת חומת העזרה אם לשהות טעון טבילה. אם לפי שעה טעון קיור", ובעו למפשט מינה דיוצא טעון קיור, ודחו: "אל הכא במאי עסקינן כגון שיצא להסך רגליו ולהטיל מים, הא בהדיא קתני לה, תני והדר מפרש." ובברייתא 'דיצא וכו' פשוט דהיוצא לשהות טעון קיור, דהא אפילו יוצא לפי שעה טעון קיור ובכלל מאתיים מנה. [וכמו שכ' הרמב"ם בדין יוצא אם לפי שעה טעון קיור בלבד] ומדבעי לפרש הברייתא במסך ומטיל מים ואם כן אפקיה התנא למיסך במשמעות שהיא כל שכן ממטיל מים, דזה לזמן מרובה וזה לזמן מועט (ואינם כינויים בעלמא, דתני והדר מפרשם להדיא) אם כך ס"ל למקשן דמיסך נמי טעון קיור. [ואף שי"ל דעל דרך

אם הסח הדעת הוא מעבודה וודאי לא עדיף מטינוף מי רגלים דאינו ראוי לעבודה, אלא אף אם הסח הדעת הוא מקידושיו או משמירת ידיו מטינוף, ובמטיל מים תלינו במה שעלול להיטנף כרגיל, איכא למימר כסברת התו"י דמ"מ מיסך הוא הסח דעת מצד עצמו דגרע טפי.

אמנם הרמב"ם בהלכות ביאת מקדש שם כשהזכיר דין מיסך כתב כלשון המשנה ולא הזכיר קיור, ומשמע דלא בעי קיור דהו"ל לפרושיה. ועוד דלכאורה מדויק כן בלשון הרמב"ם שבמסך נקט כאמור את לשון המשנה: "וכל המיסך את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קידוש ידיים ורגלים", ואח"כ כשכתב דין יצא חוץ לחומת העזרה, כתב "אם לשהות בחוץ יצא כשחזור טעון טבילה ואם לחזור מיד יצא כשחזור טעון קיור בלבד", נקט לשון 'בלבד' כי היכי דלשתמע מיניה דלשהות טעון גם טבילה וגם קיור ובלחזור רק קיור. ואם כן לעיל גבי מטיל מים דלא נקט 'בלבד' משמע דמיסך אינו טעון קיור אלא טבילה.

וממה שכתב אח"כ: "ואם לא טבל ולא קידש ועבד, הואיל ולא הסיח דעתו ולא הסיך רגליו ולא הטיל מים עבודתו כשירה" לא מוכח דמיסך טעון גם קיור דהרי גם אם הסיח דעתו או הטיל מים לא בעי אלא קיור ולא טבילה. ואם כן 'לא טבל ולא קידש' שכתב הרמב"ם 'הואיל וכו' לאו דתרוויהו לעיכובא בכל אחד מהאופנים שהתנה, ואם כך סמך על מה שפי' לעיל ולא הזכיר בו דין קיור [אמנם אם נאמר כן טבילה במיסך היא לעיכובא. וצ"ב מנא ליה] ועיין אבן האזל שם.

ועיין זבחה תודה זבחים כ: ד"ה 'כל המיסך רגליו טעון טבילה' שתלה דין קיור במיסך בדין נטמא

³⁵ ועוד שכ' שם להדיא דכל הטובל טעון קיור. עיין בזבח תודה שם ד"ה ונקטינן לחומרא לכתחילה צריך קידוש.

דיוצא לא בעי קיו"ר מפרשא הברייתא במיסך ומטיל כדדחי לה, ואעפ"כ הסתפקו בטמא. ועל כרחך דמיסך גרע מטמא וטעון קיו"ר אפי' אם טמא לא. ודו"ק].

ועין ערוה"ש הלכות ביאת מקדש שם, שכ' בפשיטות דמיסך ולא קידש יו"ר עבודתו פסולה, כמו שהובא בדבריו לעיל.

דחויא הוא (ובאמת הסתפקו בגוף הדין דמיסך) מ"מ סוף סוף ממה נפשך, אם יוצא טעון טבילה, הא ס"ל דמיסך עדיף מיוצא להצריכו קיו"ר ואם כן כ"ש מיסך. ואם יוצא לא בעי, הא הברייתא מפרשא במיסך ומטיל מים כדדחי. ועוד, דהא דמספקא בגמ' שם גבי טמא דלא חזי, הוא אפי' אם יוצא לא טעון קיו"ר משום דטמא גרע, דגברא לא חזי, וכמבואר שם. והרי לצד זה